

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора Бріскіна Юрія Аркадійовича про дисертаційну роботу Ромолданової Ірини Олександрівни «Контроль психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів у чотирирічному циклі підготовки» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 – фізична культура і спорт

У сучасному спорті вищих досягнень, в умовах постійного зростання суспільного значення змагального результату, та, як наслідок, загострення конкурентної боротьби, спостерігається суттєве підвищення важливості оптимізації підготовки в її чотирирічних олімпійських циклах, зокрема використання сучасних засобів та методів психологічного забезпечення підготовки спортсменів, поряд із ретельним плануванням фізичних навантажень, вдосконаленням тренувальної та змагальної діяльності спортсменів, в кожному макроциклі підготовки.

Ця потреба актуалізується й через зміст змагальної діяльності в єдиноборствах, зокрема тхеквондо, що характеризується необхідністю постійної діяльності в умовах ліміту й дефіциту простору й часу, обмеженості інформації, впливу мотиваційних альтернатив та стресорних конфліктностей змагальної діяльності, непередбачуваності, потреби у корекції тактики та стилю ведення поєдинку залежно від його перебігу тощо.

Своєю чергою, управління психічними станами кваліфікованих тхеквондистів протягом чотирирічних циклів підготовки може суттєво збільшити можливості контролю за власними діями, підвищити рівень особистісної компетенції, відповідальності та раціональності підготовки до змагань, а також варіативність поведінкових реакцій в складних умовах змагальної боротьби.

З іншого боку, предметом наукових досліджень найчастіше виступають оперативні питання психічної підготовки і контролю спеціальних здібностей

в спортивних єдиноборствах, практично не спостерігається розгляду науково-практичних завдань вдосконалення механізмів контролю психічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів протягом олімпійських циклів підготовки.

Здобувач достатньо аргументовано стверджує, що необхідність подолання цих протиріччів вимагає визначення кола пріоритетних психологічних властивостей та якостей, які мають безпосередній зв'язок з ефективністю тренувальної та змагальної діяльності тхеквондистів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей спортсмена та наукового обґрунтування загального алгоритму організації та механізму етапного контролю психічної підготовленості спортсменів.

Актуальність роботи підтверджено її виконанням її згідно тем «Удосконалення системи спортивної підготовки і змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів в сучасних умовах інтенсифікації змагальної діяльності» (№ державної реєстрації 0117U000806) та «Структура і зміст багаторічної підготовки спортсменів у сучасних умовах розвитку спорту» (№ державної реєстрації 0121U108197) Планів науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-2020 та 2021-2024 рр. відповідно.

Дисертація, що викладена загалом на 215 сторінках (165 сторінок основного тексту), складається з анотацій, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота ілюстрована 9-ма таблицями й 35-ма рисунками.

У Вступі достатньо коректно обґрунтовано методологічний апарат дисертації, в якій поставлено 4 послідовно пов'язаних завдання.

Для розв'язання завдань дослідження здобувачем використано широке коло методів теоретичного та емпіричного рівнів наукового дослідження, а саме аналіз і узагальнення, спостереження, опитування у формі анкетування, метод експертних оцінок, а також методи математичної статистики та адекватні психодіагностичні методики отримання емпіричних даних. Загалом,

це свідчить про достатній рівень оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Проблемне поле дисертаційної роботи окреслено у її першому розділі «Проблеми контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки». В результаті теоретичного аналізу понад 180 джерел наукової та спеціалізованої літератури (з них 67 – англійською мовою) виявлено, з одного боку, достатню теоретичну базу щодо організації та планування підготовки спортсменів у чотирирічних олімпійських циклах, важливості та змісту психологічного забезпечення підготовки олімпійців, а з іншого – дискретність теоретичного та практичного знання щодо психологічного забезпечення та контролю психічної підготовленості під час цілеспрямованої підготовки кваліфікованих тхеквондистів у чотирирічних олімпійських циклах та сформульоване важливе науково-практичне завдання створення цілісного механізму організації психологічного забезпечення підготовки тхеквондистів та алгоритму контролю їх психологічної готовності протягом всього мегациклу підготовки до Олімпійських ігор.

До основних наукових здобутків здобувача варто віднести виявлення взаємозв'язків між рівнем психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів та ефективністю їх змагальної діяльності; визначення факторної структури психологічної підготовленості тхеквондистів різного віку та статі; встановлення динаміки показників психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів протягом чотирирічних циклів підготовки

Сукупність наукових результатів щодо пріоритетної значущості психологічних властивостей та якостей особистості кваліфікованих тхеквондистів під час контролю рівня психологічної готовності протягом чотирирічних циклів підготовки, якісних та кількісних параметрів їх прояву в кваліфікованих тхеквондистів різного віку та статі; обґрунтування етапної структури та загального алгоритму організації психологічного контролю підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних олімпійських

циклах підготовки дозволяє відзначити теоретичну значущість дисертації.

На нашу думку, здобувачем здійснено просування у розв'язанні важливого для теорії й практики підготовки спортсменів науково-практичного завдання створення цілісного механізму контролю психічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів у чотирирічному циклі підготовки.

Слід відзначити також практичну значущість роботи, можливість використання її теоретичних результатів у освітньому процесі на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти зі спеціальності 017 – фізична культура і спорт та системі підвищення кваліфікації тренерів, а запропонованих здобувачем структури та алгоритму контролю психічної підготовленості – в процесі підготовки членів Національної збірної команди України до Олімпійських ігор, а також можливість їх імплементації у систему контролю підготовленості спортсменів у широкому колі спортивних єдиноборств.

Результати роботи впроваджено в освітній процес кафедри історії та теорії олімпійського спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти зі спеціальності 017 – фізична культура і спорт, практику підготовки тренерів за програмою курсів центру підвищення кваліфікації та перепідготовки тренерів Національного університету фізичного виховання і спорту України, практику підготовки спортсменів-тхеквондистів Центру військово-патріотичного та спортивного виховання молоді «Десантник», а також Федерації тхеквондо ВТФ України, що підтверджено відповідними актами.

Відповідність поставлених у роботі завдань та обраних методів дослідження, його адекватна організація, достатньо коректна статистична обробка результатів дослідження дозволяють зробити висновок про належний рівень достовірності отриманих результатів.

Опублікування основних результатів дисертаційної роботи здійснено в 5 статтях у наукових фахових виданнях України та в праці апробаційного характеру. У статтях наявний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier).

Кількість, обсяг та зміст публікацій відповідають вимогам підпункту 1 пункту 8 та пункту 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Результати роботи оприлюднено на наукових конференціях різного рівня. Порушень академічної доброчесності та фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації не виявлено.

Разом з тим, змістовна і корисна для теорії та практики фізичної культури і спорту робота не позбавлена недоліків, окрім технічних, стилістичних та редакційних помилок.

1. Мета дослідження, що її викладено у редакції «Науково обґрунтувати та представити механізм контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки», на наш погляд, має процесний характер – вважаємо, що факт «представлення» механізму контролю підготовленості не може виступати проектом наукового результату роботи.

2. Формулювання першого (через технічну помилку поданого у тексті роботи як п'яте) завдання дисертації «Визначити роль і місце психологічного забезпечення і контролю підготовленості спортсменів у спортивних єдиноборствах (за даними літературних джерел) містить зайву інформацію щодо способу його розв'язання, який до того ж необґрунтовано обмежує коло джерел отримання наукової інформації.

3. Друге та третє (через технічну помилку поданих у тексті роботи як шосте та сьоме) завдання дисертації, що їх подано у редакціях «Визначити пріоритетну значущість та систематизувати психологічні властивості та якості особистості кваліфікованих тхеквондистів з метою їх подальшого контролю в процесі чотирирічної олімпійської підготовки» та «Встановити особливості рівня прояву психологічних якостей і властивостей у спортсменів різного віку та статі протягом чотирирічного циклу підготовки і встановити їх взаємозв'язок із ефективністю змагальної діяльності» відповідно, є

семантично подібними та, на наш погляд, відрізняються лише способами інтерпретації отриманих наукових даних.

4. Четверте (через технічну помилку подане у тексті роботи як восьме) завдання дисертації «Обґрунтувати алгоритм організації та представити етапну структуру механізму психологічного контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки» варто, на наш погляд, викласти у редакції «Обґрунтувати алгоритм організації та представити етапну структуру механізму контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки».

5. Назва першого розділу дисертації «Проблеми контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки», на наш погляд, не повністю відповідає декларованому об'єкту дослідження «Психологічне забезпечення підготовки тхеквондистів в чотирирічні олімпійських циклах» та формулюванню першого завдання дисертації «Визначити роль і місце психологічного забезпечення і контролю підготовленості спортсменів у спортивних єдиноборствах».

6. Оформлення рисунків передбачає, на наш погляд, подання не приміток, а експлікацій.

7. У формулюванні наукових результатів в частині «представлення загальний алгоритм організації психологічного контролю підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах олімпійської підготовки» вважаємо доцільним декларувати обґрунтування такого алгоритму.

8. У формулюванні наукових результатів в частині «визначення рівня прояву значущих психологічних властивостей та якостей кваліфікованих тхеквондистів різного віку та статі» та «представлення даних, які відображають динаміку змін показників психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів протягом чотирирічних циклів підготовки» вважаємо необхідним декларувати ступінь наукової новизни, а подання серед

наукових результатів даних погоджувального рівня, на наш погляд, є недоцільним.

9. У тексті дисертації спостерігається достатньо вільне поводження з дефініціями «чотирирічні цикли підготовки», «чотирирічні цикли олімпійської підготовки», «чотирирічні олімпійські цикли», «процес чотирирічної олімпійської підготовки», які ототожнюються.

10. Припущено технічну помилку у поданні номеру державної реєстрації теми «Удосконалення системи спортивної підготовки і змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів в сучасних умовах інтенсифікації змагальної діяльності» (№ державної реєстрації 0117U000806).

11. Перший та четвертий висновки до дисертації мають констатувально-декларативний характер.

Вказані недоліки суттєво не зменшують наукової цінності роботи та не заперечують її наукових результатів, що у сукупності розв'язують важливе науково-прикладне завдання, мають істотне значення для фізичної культури і спорту та можуть бути використаними у практиці галузі.

Загалом, дисертація «Контроль психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів у чотирирічному циклі підготовки», що є кваліфікаційною науковою роботою, яка виконана здобувачем ступеня доктора філософії Ромолданою Іриною Олександрівною та подана з метою присудження їй ступеня доктора філософії, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені у наукових працях здобувача, відповідає спеціальності 017 – Фізична культура і спорт, вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40, із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р., вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., а її автор заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» галузі знань 01 «Освіта/ Педагогіка».

Офіційний опонент

Юрій БРИСКІН
доктор наук з фізичного
виховання і спорту,
професор